

Yhteistyötä vaelluskalojen palauttamiseksi

Havainnekuva
Raasakan kalatiestä:
Pohjois-Pohjanmaan
ELY-keskus

Case: Lohi Iijokeen 2022–2024

Lohi Iijokeen 2022–2024 -hankkeessa koekäytetään ja kehitetään Suomen ensimmäistä lohikalojen vaelluspoikasten eli smolttien alasvaellusreit-tä Haapakoskella sekä seurataan ja ylisiirretään smoltteja ja nousukaloja ja istutetaan pienpoikasia.

Iijoen ylimmän voimalaitoksen Haapakosken alasvaellusreitti koostuu kesällä 2022 käyttöön otetusta alasvaellusväylästä ja ohjausaidasta, jotka mahdollistavat smolttien vaelluksen alavirtaan. Alasvaellusväylän osana olevaa laitetta voidaan käyttää tutkimukseen ja ylisiirtoihin. Luonnonva-rakeskus tutkii reitin toimivuutta osana Sateenvarjo III -hanketta. Tiedot tukevat muiden alasvaellusreittien suunnittelua Iijoella ja myös muualla.

Lohi Iijokeen -hanketta rahoittavat Pohjois-Pohjanmaan liitto, Luonnonvarakeskus, PVO-Vesivoima Oy, Lapin ELY / maa- ja metsätalousministe-riö, alueen kuntia ja Iijoen kalatalousalue. Hanketta toteuttavat myös Metsähallitus ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Hanke on saanut rahoit-tusta maa- ja metsätalousministeriön NOUSU-ohjelmasta.

Iijoen alimmalle voimalaitokselle on suunniteltu kalatie, joka avaisi vaellusyhteyden voimalaitoksen ohi. Älykkäitä ratkaisuja hyödyntävän kalatien ovat suunnitelleet Suomen parhaat asiantuntijat. Kalatien lupavalitusten käsittely on kesken. PVO-Vesivoima ottaa Raasakassa käyttöön suoma-laisen innovaation, hydraulisen Kalasydän-kalatien vuosiksi 2023–2025. Se mahdollistaa kalojen kulun ylävirtaan ja lisäksi tehostaa ylisiirtoja. Kalasydämen käyttö tuo uutta tietoa sen toiminnasta tukemassa muuta vaelluskalojen palautustyötä.

Lisätietoa:
Jyrki Salo
ympäristöasiantuntija
PVO-Vesivoima Oy
jyrki.salo@pvo.fi
puh. 050 3058 299

Kalat ohjataan yläkanavasta suppilon avulla alasvaellusväylään ja sitä pitkin alakanavaan. Kuvat: Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Case: Iijoen Raasakan vanhaa luonnonuomaa kehitetään paikallisella yhteistyöllä

Iijoen Raasakan vanhaa luonnonuomaa kehitetään vaelluskalojen palauttamiseksi ja alueen virkistysarvojen parantamiseksi Iin kunnan, PVO-Vesivoima Oy:n sekä Etelä- Pohjois-Iin jakokuntien yhteishankkeessa vuosina 2022 ja 2023.

PVO-Vesivoima juoksuttaa uomaan normaalia enemmän vettä koko kesäkauden. Raasakan säännöstelypadolta vanhaan uomaan virtaa vettä 5,5–9,5 m³/s. Tämä antaa lohelle, taimenelle, siialle ja nahkiaiselle entistä paremmat mahdollisuudet nousta luonnonuomaan. Kalojen nousua seurataan Uiskarin kalatielle asennetulla laskurilla ja videolaitteistolla. Tavoitteena on edistää myös siian, nahkiaisen ja harjuksen lisääntymis- ja elinolosuhteita. Hankkeessa parannetaan lisäksi alueen virkistys- ja kalastusmahdollisuuksia.

Iijoen Raasakan vanha luonnonuoma on noin 9 kilometriä pitkä. Vanha uoma käsittää Raasakan säännöstelypadon ja voimalaitoksen alakanavan välisen alueen.

Hanke on jatkoa aiemmalle kehittämishankkeelle 2017–2021, jossa parannettiin kalojen nousu- ja lisääntymisolosuhteita, esimerkiksi kunnostamalla Uiskarin kalatietä sekä kutu- ja poikastuotantoalueita. Myös alueen virkistysmahdollisuuksia kehitettiin muun muassa ranta- ja reittikunnostuksin.

PVO-Vesivoima selvittää lisäksi mallinnuksella vanhan uoman potentiaalia poikastuotannolle ja nousureittinä. Hankkeet ovat myös osa luonnon monimuotoisuuden edistämistä.

Kalalaskuri (alh. oik.) seuraa kalojen nousua Uiskarin kalatielle Raasakan vanhassa uomassa. Kuvat: Hauki Media ja Kai Tirkkonen.

Lisätietoa:
Aaro Horsma
ympäristöpäällikkö
PVO-Vesivoima Oy
puh. 050 3038 661

Olemme sitoutuneet edistämään vaelluskalojen luontaisen lisääntymiskierron palauttamista

Toteutamme yhteistyössä kalatiestrategiaa Ii- ja Kemijoella. Padoissamme on kolme kalatietä, Iijoen latvavesillä Kostojärven säännöstelypadolla yksi ja Kemijoella Isohaarassa kaksi.

Vaelluskalojen palauttamisessa paras lopputulos saavutetaan

- laajassa yhteistyössä
- monipuolisia keinoja käyttäen
- vaiheittain edeten, seuranta ja tutkimustuloksia hyödyntäen
- jokea ja koko valuma-aluetta kokonaisuutena tarkastellen

Uskomme, että vaelluskalojen palauttaminen ja vesivoiman tuotanto voidaan sovittaa yhteen. Ylisiirtojen ja istutusten lisäksi kehitämme jatkuvasti erilaisia vaelluskalaratkaisuja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Osallistumme aktiivisesti vaelluskalojen palauttamisen yhteistyöhön

- Lohi Iijokeen -hanke 2022–2024
- Iijoen Raasakan vanhan luonnonuoman kehittäminen 2022–2023
- Iijoki-sopimus, Iijoen yhteisen vesistövision ja toimenpideohjelman toteutus 2019–2023
- Irnin- ja Kostojoen ympäristövirtaama
- Kemi- ja Ounasjoen vaelluskalatyöryhmä ja vaelluskalakantojen elvyttämisen toimenpidesuunnitelman toteutus
- Rakennettujen jokien vaelluskalakantojen hoitotoimenpiteet: Sateenvarjo III -hanke 2019–2023
- Tengeliönjoen Portimokoskella haetaan lupaa rakentaa kaksi luonnonmukaista kalatietä
- Kalasydän-kalatien toiminnan tutkimus Raasakassa 2023–2025

Lisätietoa:
Aaro Horsma
ympäristöpäällikkö
PVO-Vesivoima Oy
puh. 050 3038 661

Kuva: Häiki Media

Iijoen vesistöalue ja alajuoksun voimalaitokset

